

Bilag 5.3.2: Idébeskrivelse vedr. kvalificeret arbejdskraft til den grønne omstilling

Udfordring

Virksomheder melder i stigende grad om mangel på kvalificeret arbejdskraft, hvor mellem en fjerdedel og en tredjedel af virksomhederne oplever rekrutteringsudfordringer.¹ Denne udfordring intensiveres i forbindelse med, at virksomhederne skal bruge kvalificeret arbejdskraft med de rette grønne- og digitale kompetencer til den grønne omstilling, inkl. cirkulær økonomi, herunder også for at leve op til de mange krav og EU-regler som den grønne omstilling vil medføre.

Virksomhederne bliver ramt af rekrutteringsudfordringer på flere niveauer og i forhold til mange forskellige typer kompetencer. Analyser har peget på, at de jobs, der skabes på baggrund af investeringerne i den grønne omstilling, i høj grad vil forudsætte specialkompetencer og tekniske færdigheder². Der forventes mangel på faglært arbejdskraft som elektrikere, smede og VVS'er samt personer med lange uddannelser som ingeniører^{3,4}, og samtidig forventes nye grønne EU-krav at lede til behov for særlige kompetencer og rådgivning, herunder kompetencer til fx digitalisering af produktoplysninger, der skal rapporteres til EU. Udover krav til virksomhederne om bl.a. at reducere og dokumentere deres CO₂-aftryk er der brug for kompetencer inden for design, produktion og materialer, der kan sikre længere holdbarhed på produkter, et lavere forbrug af kritiske råstoffer mv., samt kompetencer der kan udvikle nye forretningsmodeller, fx inden for digitalisering og dataanvendelse for dokumentation og sporbarhed. Dette vil være nyt for mange SMV'er og stiller krav til virksomhedernes ledelsesmæssige og strategiske kompetencer.

I forbindelse med den grønne omstilling vil der også opstå arbejdsopgaver, som ikke nødvendigvis skal varetages af nogle med specialkompetencer, men i stedet har potentiale til at blive varetaget af borgere på kanten af arbejdsmarkedet.

Ophæng i strategien og socialfondsprogrammet

Med denne indsats vil Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse bidrage til at understøtte Socialfond+ 2021-2027, hvor der er fokus på at sikre, at det enkelte individ er velkvalificeret og har de kompetencer, som virksomhederne efterspørger.

Indsatsen skal understøtte det overordnede mål om kvalificeret arbejdskraft til virksomhederne ved at: 1) bidrage til at øge antallet med en erhvervsuddannelse

¹ Iris Group (2021): Kvalificeret arbejdskraft til den grønne omstilling

² Dansk Energi (2021): Beskæftigelseseffekterne af investeringerne i den grønne omstilling

³ Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2021): Danmark mangler 99.000 faglærte i 2030

⁴ Iris Group & HBS Economics (2021): Mismatch på det danske arbejdsmarked i 2030

ERHVERVSSTYRELSENVejlsovej 29
8600 Silkeborg

Tlf. 35 29 17 00

CVR-nr 10 15 08 17

E-post deb@erst.dk

www.erst.dk

ERHVERVS MINISTERIET

og en videregående uddannelse, 2) bidrage til at løfte arbejdsstyrkens kompetencer eller 3) bidrage til at øge beskæftigelsen for personer på kanten af arbejdsmarkedet. Disse overordnede mål flugter med Danmarks Erhvervsfremmebestyrelses strategi, der lægger vægt på at styrke virksomhedernes adgang til kvalificeret arbejdskraft.

Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse havde den 3. februar 2021 en temadrøftelse om kvalificeret arbejdskraft. Bestyrelsen opfordrede til, at der fokuseres på kvalificeret arbejdskraft på alle niveauer, og at der særligt er mangel på faglært arbejdskraft, hvorfor bestyrelsen gerne ser et fokus bl.a. på ufaglærte unge voksne (18+) og på at øge antallet af kvinder på erhvervsuddannelserne. Bestyrelsen opfordrede yderligere til, at indsatser skal understøtte bedre sammenhæng mellem erhvervsfremme-, uddannelses- og beskæftigelsessystemet, samt tage højde for virksomhedernes lokale behov.

Baggrund og indhold

I 2022 foreslås det at annoncere 250 mio. kr. inden for kvalificeret arbejdskraft med virksomhedernes behov i centrum og med den grønne og cirkulære omstilling som den strategiske ramme, der arbejdes indenfor.

Den grønne omstilling fordrer nye og forbedrede kompetencer hos medarbejdere og ledere i beskæftigelse, både til at håndtere konkrete nye opgaver og nye EU-krav, samt kompetencer til at kunne tage strategiske beslutninger, fx i forbindelse med omstilling af produkter. Derudover er der et akut rekrutteringsbehov, som blandt andre udenlandsk arbejdskraft, ledige akademikere og studerende på sidste del af deres uddannelse kan medvirke til at dække på kort sigt.

Udover disse mere kortsigtede indsatser er der et behov for tiltag, der kan bidrage til en forøget arbejdsstyrke på lidt længere sigt, både ved at uddanne flere til de fagområder, hvor behovet er størst, og ved at virksomhederne bidrager til at udvide arbejdsstyrken ved at ansætte borgere på kanten af arbejdsmarkedet.

Midlerne foreslås derfor udmøntet i to annonceringer, som har sigte på at løse såvel virksomhedernes akutte rekrutteringsudfordringer som mere langsigtede, strukturelle udfordringer i forhold til de kompetencebehov, som den grønne omstilling medfører.

Annoncering 1: *Grønne kompetencer til SMV'er* vil skulle koordineres med og evt. indgå som tilbud til SMV'erne under det eksisterende Virksomhedsprogram. De mere langsigtede indsatser under annoncering 2: *En grøn arbejdsstyrke til SMV'er* foreslås koordineret særskilt. Begge dele skal understøtte, at virksomhederne møder et mere enkelt og enstrengt tilbud på kompetenceområdet og fremme sammenhæng og løbende koordination mellem de støttede indsatser og andre relaterede indsatser.

Annoncering 1: Kvalificeret arbejdskraft til den grønne omstilling – Grønne kompetencer til SMV'er

Denne annoncering omhandler opkvalificering af medarbejdere og ledere i SMV'er, samt tiltrækning af velkvalificeret arbejdskraft fra ind- og udland med det overordnede formål at sikre bedre og flere kompetencer til den grønne omstilling på kortere sigt.

Denne annoncering vil have virksomhedernes behov for kompetencer i centrum og vil bestå af to indsatser, som skal løftes særskilt. Der lægges op til to landsdækkende indsatser.

1. Voucher-ordning

Annonceringen foreslås at etablere en voucher-ordning, hvor SMV'er kan få økonomisk støtte til opkvalificering af medarbejdere og ledere, eller rådgivning om strategisk kompetenceudvikling som led i at gennemføre og dokumentere den grønne omstilling. Voucherordningen vil svare til den, der eksisterer i Virksomhedsprogrammet i dag (som i SMV:Digital og SMV:Grøn). Kompetenceudviklingsmidlerne i Virksomhedsprogrammet forventes imidlertid at være fuldt udmøntet inden udgangen af 2022, så denne indsats vil ligge i naturlig forlængelse heraf.

Gennem voucherordningen kan virksomheden fx søge tilskud til:

- efteruddannelse og omskoling af medarbejdere med en forældet eller ikke-relevant faglært uddannelse,
- kurser til ledelse og medarbejdere, som skal sætte virksomhederne i stand til at imødekomme de lovkrav, forventninger og forretningsmuligheder, den grønne og cirkulære omstilling medfører,
- tilskud til kurser og rådgivning, der skal sætte ledelsen i stand til at arbejde strategisk med kompetenceudvikling samt forberede og understøtte medarbejdere og ledelse i omstillingen.

Målgruppen for denne indsats er SMV'er, der har behov for nye kompetencer og viden målrettet den grønne omstilling.

2. Tilknytning og tiltrækning af velkvalificeret arbejdskraft

Projekter inden for denne indsats skal fokusere på at løse konkrete rekrutteringsudfordringer, der forstærkes på grund af den grønne omstilling, via konkrete løsninger til at udvide arbejdsstyrken her og nu.

Der kan fx være tale om følgende typer af indsatser:

- Tilknytning af kvalificeret arbejdskraft til SMV'er, fx ledige seniorer og nyuddannede akademikere, som har kompetencer, der kan understøtte virksomhedens grønne omstilling via matchmaking, og evt. opkvalificering af de ledige og nyuddannede.
- Kompetenceudvikling af ledelse og medarbejdere, der styrker SMV'erne til at tiltrække og fastholde deres medarbejdere.
- Tilskud til omorganisering af arbejdet, rådgivning og matchmaking med henblik på substitution af arbejdskraft, hvor én type arbejdskraft erstattes med en anden.
- Tiltrækning af velkvalificeret, udenlandsk arbejdskraft til virksomheder, i det omfang den efterspurgte arbejdskraft ikke er tilgængelig i Danmark, og i det omfang arbejdskraften besidder de kompetencer, der er efterspurgt i forbindelse med den grønne omstilling.
- Indsatserne kan fokusere på at tiltrække, modtage og i begrænset omfang også fastholde udenlandsk, velkvalificeret arbejdskraft og udenlandske studerende i Danmark efter endt uddannelse.

Målgruppen for denne indsats er SMV'er med behov for kompetencer på den korte bane, og hvis behov kan dækkes via fx ledige seniorer, nyuddannede akademikere, substitution og/eller udenlandsk arbejdskraft.

Annoncering 2: Kvalificeret arbejdskraft til den grønne omstilling – En grøn arbejdsstyrke til SMV'er

Denne annoncering har det overordnede formål at udvide arbejdsstyrken og dermed SMV'ers adgang til de rette kompetencer til den grønne omstilling på længere sigt.

Denne annoncering vil have som mål at fremme en grøn arbejdsstyrke på den lidt længere bane og være mere håndholdt. Der lægges op til regionale eller tvær-regionale indsatser, hvor projekterne hver især favner en geografi, der rækker ud over det helt lokale. De to indsatser for formel uddannelse eller social inklusion skal løftes særskilt.

1. Formel uddannelse

Indsatsen vil støtte aktiviteter, der sikrer formelle kompetenceløft til deltagerne, og der vil være særligt fokus på erhvervsuddannelser og de korte videregående uddannelser. Indsatsen skal bidrage til kompetenceløft inden for de uddannelser og fagområder, som især kan bidrage til den grønne og cirkulære omstilling, eksempelvis STEM-uddannelser som ingeniør, procesoperatør, elektriker, vvs og mange andre.

Der kan fx være tale om følgende typer indsatser:

- Indsatser, der får flere voksne unge i alderen 18-29 år med en grundskoleuddannelse eller studiekompetencegivende uddannelse til at videreudanne sig på en erhvervsuddannelse eller kortere videregående uddannelse, fx mentorordninger og fleksible undervisnings- og praktikforløb.
- Rekruttering af ufaglærte og faglærte i beskæftigelse i SMV'er, som man i samarbejde med ledelsen i SMV'erne gennem en håndholdt indsats kan få til at søge ind på og gennemføre enten en erhvervsuddannelse eller en kort videregående relevant uddannelse.
- Forberedende indsatser, der fx styrker læse- og skrivefærdigheder hos ufaglærte beskæftigede, der er fagligt udfordret af at gennemføre en EUD. Denne indsats kan ikke gennemføres alene, men skal gennemføres i kombination med en af de øvrige.

Det er et krav, at indsatserne fører til et formelt kompetenceløft.

Målgruppen er faglærte og ufaglærte voksne i beskæftigelse eller voksne unge i aldersgruppen 18-29 år med en gymnasial uddannelse som højeste uddannelse, som kan være såvel ledige som personer i beskæftigelse.

Indsatsen kan ikke omfatte elever i grundskolen eller unge, der kommer direkte fra grundskolen, da regionerne med deres midler forventes at have fokus på denne målgruppe.

2. Social inklusion

Indsatsen skal tage udgangspunkt i at understøtte virksomhedens behov for kvalificeret arbejdskraft samt det potentiale, den enkelte borger på kanten af arbejdsmarkedet har for at bidrage til at afhjælpe virksomhedernes efterspørgsel efter kvalificeret arbejdskraft i forbindelse med den grønne omstilling. Denne indsats er ikke målrettet en specifik gruppe af borgere på kanten af arbejdsmarkedet, men det er væsentligt, at der er tale om borgere, der vil kunne inkluderes i virksomheden og bidrage til den grønne omstilling. Indsatsen vil ikke støtte de helt unge, der kommer direkte fra grundskolen, men vil kunne støtte unge, der kommer fra fx en FGU. Projekter inden for denne indsats skal fokusere på at få flere

borgere på kanten af arbejdsmarkedet til at komme tættere på arbejdsmarkedet gennem indslusnings- og fastholdelsesforløb.

Der kan fx være tale om følgende typer af indsatser:

- Forberedende indsats for virksomhed og borgere på kanten af arbejdsmarkedet, fx kortere virksomhedsrettede opkvalificeringsforløb, inden borgeren sendes i virksomhedspraktik.
- Fastholdelse af borgere i beskæftigelse, fx via mentorordninger.
- Kompetenceopbygning af grundlæggende kompetencer, fx at læse og skrive. Denne indsats kan ikke gennemføres alene, men skal gennemføres i kombination med en af de øvrige.

Målgruppen er ledige borgere på kanten af arbejdsmarkedet, som med indsatser af langsigtet karakter kan blive en del af arbejdsstyrken samt virksomheder, der kan modtage de ledige borgere på kanten af arbejdsmarkedet.

Lokale behov, muligheder og variationer

Annoncering 1:

Ansøgere skal gennemføre landsdækkende indsatser.

Annoncering 2:

Ansøgere kan vælge en regional, tværregional eller landsdækkende indsats, og kun ved helt særlige behov kan der gennemføres lokale indsatser. Uanset et projekts geografiske rækkevidde vil ansøgere konkret skulle forklare og dokumentere, at indsatsen tilrettelægges, så den imødekommer lokale variationer i SMV'ernes behov og udfordringer – og gerne også sker i samarbejde med relevante lokale aktører.

Effekter

Annoncering 1: Grønne kompetencer til SMV'er

Annoncering 1 vil være opdelt i to indsatsområder, der kræver hver sin ansøgning, da der er væsentlige forskelle i operatørlandskabet, virkemidler og effektmåling. Det er derfor ikke muligt at kombinere indsatsområderne i én ansøgning, og den enkelte ansøgning vil blive vurderet og scoret inden for den hovedindsats, der bliver ansøgt under.

Annoncering 2: En grøn arbejdsstyrke til SMV'er

Annoncering 2 vil være opdelt i to indsatsområder, der kræver hver sin ansøgning. Det er ikke muligt at kombinere indsatsområderne i én ansøgning, og den enkelte ansøgning vil blive vurderet og scoret inden for den hovedindsats, der bliver ansøgt under.

Krav til begge annonceringer

Der lægges vægt på, at ansøger leverer en klar og logisk effektkæde, inkl. en økonomisk fordelagtig sammenhæng mellem måltal for aktiviteter, output og resultater. Herudover vil alle ansøgninger blive vurderet på de fire tværgående pejlemærker fra bestyrelsens strategi vedr. a) lokal og regional forankring, b) forenkling, c) virksomhedernes behov og d) partnerskab og samarbejde.

Koordineringsgruppe:

For at virksomhederne kan opleve sammenhæng i de tilbudte indsatser og genkendelighed i markedsførte tilbud, foreslås det, at der bliver stillet krav om, at tilsagnsmotagerene indgår i en koordination mellem indsatserne, så det over for virksomheder fremstår som et sammenhængende tilbud. Det forventes også, at

der sikres en hensigtsmæssig koordination over mod Virksomhedsprogrammet og den eksisterende koordinationsgruppe, som er etableret af sekretariatet.

Annoncering 1: Der stilles krav om, at der skal gennemføres to landsdækkende indsatser.

Annoncering 2: Der stilles krav om, at indsatserne gennemføres som regionale, tværregionale eller landsdækkende indsatser. Kun hvis helt særlige lokale behov kan dokumenteres, kan der gennemføres lokale indsatser.

Centrale kriterier

Tabel 1. Centrale kriterier Pejlemærker for decentral erhvervsfremme	Vurderingskriterier
Effektkæde – kvalificeret arbejdskraft (0-40 point)	<p>Annoncering 1: Der lægges vægt på, at projektet kompetenceopbygger ansatte i SMV'er eller bidrager til at tilknytte/tiltrække velkvalificeret arbejdskraft til SMV'erne og bidrager til at styrke virksomhedernes medarbejdere til at kunne understøtte den grønne omstilling, og dermed styrke virksomhedernes konkurrenceevne på kort sigt</p> <p>Annoncering 2: Der lægges vægt på, at projektet bidrager til at øge arbejdsstyrkens kvalifikationer og til at udvide arbejdsstyrken, og dermed styrker virksomhedernes rekrutteringsmuligheder på den lidt længere bane ved at støtte formel uddannelse eller social inklusion af borgere på kanten af arbejdsmarkedet. Indsatsen skal bidrage til at styrke virksomhedernes konkurrenceevne i forbindelse med den grønne omstilling.</p> <p>For begge annonceringer:</p> <p>Der lægges vægt på en økonomisk fordelagtig sammenhæng mellem måltal for aktiviteter, output og resultater.</p> <p>I den forbindelse vil det blive vægtet positivt, at de deltagende virksomheder modtager tilskud til at dække omkostninger i forbindelse med gennemførelsen af kompetenceudvikling, fx i form af at dække en del af deltagernes løn i den periode, de er under uddannelse, eller tilskud til at dække dele af udgiften til at betale evt. eksterne leverandører, der gennemfører kompetenceudviklingen.</p> <p>Det vægtes positivt, at ansøger underbygger, hvordan projektets resultater og erfaringer vil blive forankret i erhvervsfremmesystemet efter projektets afslutning.</p>
Lokal og regional Forankring (0-15 point)	<p>Der lægges vægt på, at ansøger – uanset projektets geografiske rækkevidde og indhold – kan forklare og sandsynliggøre, hvordan projektet tager højde for og kan møde lokale/regionale behov, udfordringer og muligheder.</p> <p>Annoncering 2: Det vægtes positivt for annoncering 2, hvis projekterne er regionalt, tværregionale eller landsdækkende.</p> <p>Der lægges desuden vægt på, at ansøger kan begrunde projektets geografiske afgrænsning/rækkevidde.</p>

Centrale kriterier

Tabel 2	Vurderingskriterier
Forenkling (0-15 point)	<p>Der lægges vægt på, at ansøger bidrager til et mere enkelt og overskueligt erhvervsfremmesystem.</p> <p>Ansøger skal redegøre for sin egen og projektets rolle i erhvervsfremmesystemet, herunder sandsynliggøre at projektet respekterer de kerneopgaver og roller, som bl.a. den lokale erhvervsservice, erhvervshuse, klynger og andre aktører har i erhvervsfremmesystemet og ikke har uhensigtsmæssige overlap med andre aktørers aktiviteter.</p> <p>Der lægges også vægt på, at ansøger beskriver, hvordan de i praksis koordinerer med og henviser til øvrige relevante initiativer og aktører, herunder hvor hensigtsmæssigt de Regionale Arbejdsmarkedsråd (RAR) eller Styrelsen for arbejdsmarked og rekruttering (STAR).</p> <p>Der lægges vægt på, at ansøger kan beskrive, hvordan projektet understøtter sammenhæng mellem erhvervsfremme-, uddannelses- og beskæftigelsessystemet, samt beskriver eventuelle snitflader hertil. Der lægges vægt på, at projektet er administrativt enkelt og let tilgængeligt for projektets målgruppe, herunder at indgangen til og brugen af projektets ydelser i videst muligt omfang digitaliseres.</p>
Virksomhedernes behov (0-15 point)	<p>Der lægges vægt på, at ansøger kan dokumentere – fx vha. data, undersøgelser og analyser og opbakning fra erhvervsorganisationer, virksomheder m.fl. – at projektet imødekommer erhvervslivets behov og efterspørgsel i forbindelse med den grønne omstilling.</p> <p>Der lægges desuden vægt på, at projektets målgruppe er tydeligt beskrevet, og at ansøger har en klar og operationel plan for, hvordan deltagere fra målgruppen rekrutteres.</p>
Partnerskab og Samarbejde (0-15 point)	<p>Der lægges vægt på, at ansøger dokumenterer, at projektet gennemføres af en eller flere kvalificerede aktører, som kan understøtte en effektiv indsats.</p> <p>Det skal fremgå af projektbeskrivelsen, hvilke konkrete aktiviteter den enkelte aktør gennemfører, og hvordan aktiviteterne samtidig udgør én samlet indsats. Ansøger skal beskrive egne og eventuelle øvrige projektaktørers økonomiske og administrative kapacitet. Ansøger skal endvidere beskrive egne og eventuelle øvrige projektaktørers faglige projekt-relevante kernekompetencer samt erfaringer med at gennemføre aktiviteter svarende til projektets aktiviteter.</p>

Potentielle ansøgere*Annoncering 1:*

For indsatsen vedrørende voucherordningen vurderes det, at en landsdækkende operatør fx kan være et erhvervshus eller andre med gode kontakter til virksomhederne og erfaringer med at drive lignende ordninger.

For indsatsen vedrørende tilknytning og tiltrækning af udenlandsk arbejdskraft vurderes det, at en eller flere landsdækkende operatører fx kan være erhvervsorganisationer, uddannelsesinstitutioner, klynger og andre relevante offentlige og private aktører.

Annoncering 2:

For indsatsen vedrørende formel uddannelse vurderes det, at operatører fx kan være erhvervsskoler, erhvervsakademier eller andre relevante uddannelsesinstitutioner.

For indsatsen vedrørende social inklusion vurderes det, at operatører fx kan være NGO'er, private virksomheder eller kommuner.

Økonomi

Det foreslås at afsætte i alt op til 250 mio. kr. til finansiering af indsatserne:

Socialfond+ midler (EU)	Decentrale erhvervsfremmemidler (DEM)
150 mio. kr.	100 mio. kr.

Annoncering 1 – Grønne kompetencer til SMV'er. I alt 117,6 mio. (ESF + DEM)

Voucher-ordning for efteruddannelse Op til 50 mio. kr. EU-midler + 28,4 mio. kr. DEM	Tilknytning og tiltrækning af velkvalificeret arbejdskraft fra ind- og udland Op til 30 mio. kr. EU-midler + 17 mio. kr. DEM
Ansøgningsfrist den 3. maj 2022	

Annoncering 2 – En grøn arbejdsstyrke til SMV'er. I alt 132,4 mio. (ESF + DEM)

Formel uddannelse Op til 25 mio. kr. EU-midler + 14,2 mio. kr. DEM	Social inklusion Op til 45 mio. kr. EU-midler + 40,4 mio. kr. DEM
Ansøgningsfrist den 31. maj 2022	

Der kan for socialfondsmidlerne ydes op til 40 pct. medfinansiering til projekter i mere udviklede regioner og op til 60 pct. medfinansiering til projekter i Region Sjælland.

Der lægges op til, at den gennemsnitlige medfinansieringsprocent inkl. DEM vil være ca. 85 pct for projekter under social inklusion og ca. 70 pct for de øvrige indsatser. Den endelige medfinansieringsprocent vil bl.a. afhænge af fordelingen af ansøgninger på Sjælland og resten af landet.

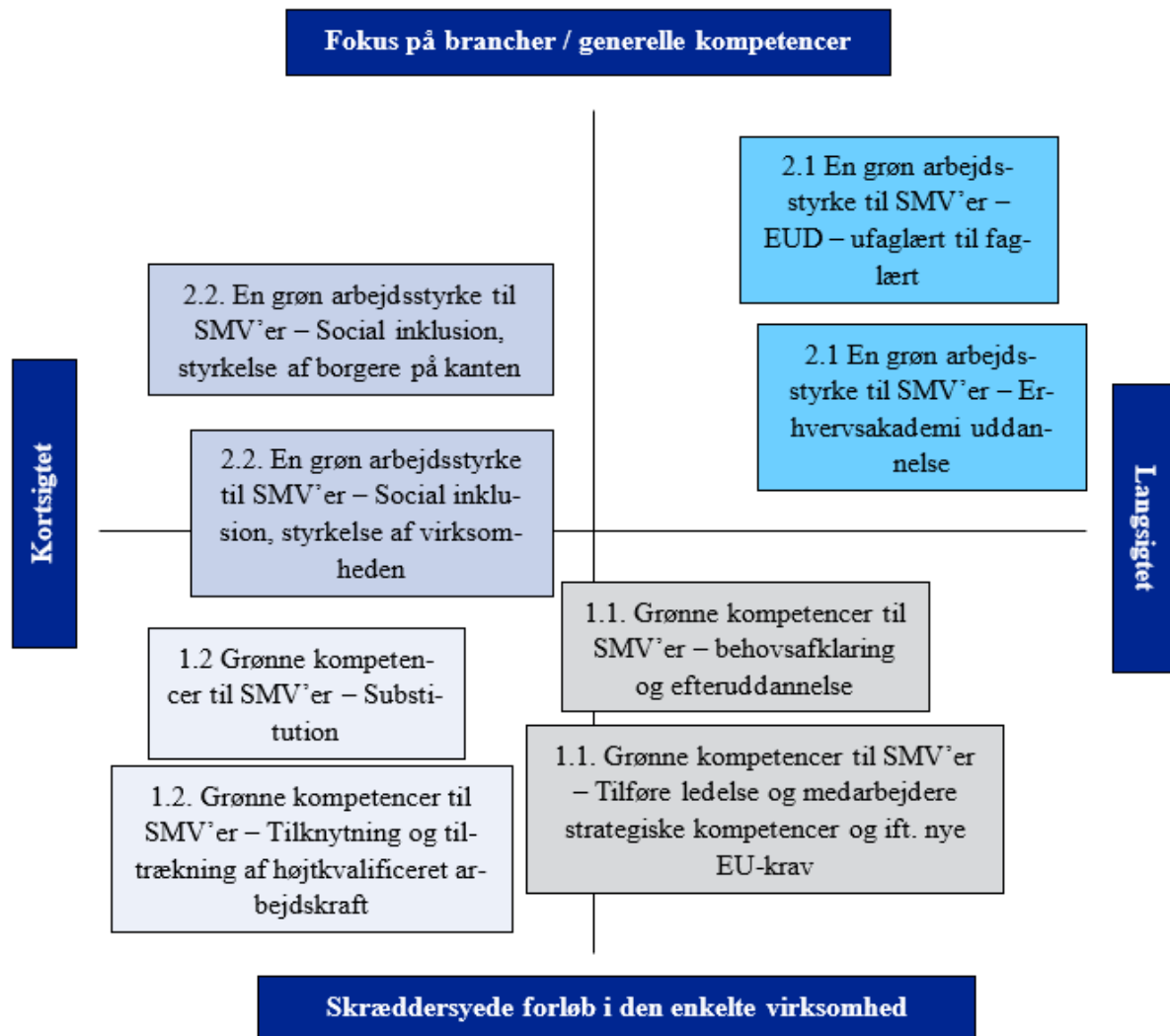
Videre proces

Hvis bestyrelsen godkender idébeskrivelsen, vil sekretariatet udarbejde to annoncerings- og ansøgningsmaterialer til offentliggørelse samtidig og forventeligt primo marts 2022.

Første annoncering vil have en forventet ansøgningsfrist primo maj 2022. Ansøgningsfristen for anden annoncering vil ligge fire uger senere, fordi projekter inden for social inklusion er en sværere målgruppe og har sværere ved at sammensætte en finansieringsmodel. For indsatserne rettet mod formel uddannelse og social inklusion vil ansøgningsfristen være ultimo maj 2022.

Ansøgningerne forventes behandlet på bestyrelsens møder hhv. den 20. september 2022 og den 15. november 2022.

Figur 1: De to annonceringer og deres hovedindsatser fordelt på hhv. kort og langt sigt samt fokus på brancher og skræddersyede forløb

1.1. voucherordning, 1.2. tilknytning & tiltrækning af udenlandsk arbejdskraft samt substitution
 2.1. formel uddannelse, 2.2. social inklusion